

Voldtægt der anmeldes ...

Del IV: Mændene

Laursen, Bjarne; Balvig, Flemming; Madsen, Karin Sten; Martinussen, Maj-Britt Elise;
Sidenius, Katrine

Publication date:
2009

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Laursen, B., Balvig, F., Madsen, K. S., Martinussen, M-B. E., & Sidenius, K. (2009). *Voldtægt der anmeldes ... Del IV: Mændene*. Glostrup: Det Kriminalpræventive Råd.

Bjarne Laursen, Flemming Balvig, Karin Sten Madsen,
Maj-Britt Elise Martinussen, Katrine Sidenius

Voldtægt der anmeldes ...

Del IV: Mændene

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

DET JURIDISKE FAKULTET
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Center for Voldtægtsofre

VOLDTÆGT DER ANMELDES

Del IV: Mændene

Bjarne Laursen, Flemming Balvig, Karin Sten Madsen, Maj-Britt Elise
Martinussen, Katrine Sidenius

Udgivet af Det kriminalpræventive Råd
Odinsvej 19, 2. 2600 Glostrup
Tlf. 43 44 88 88

December 2009

Fås kun som pdf på dkr.dk

ISBN: 978-87-88789-89-8

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Resumé	7
Indledning	8
Sigtelser og domme	9
Mændenes alder	11
Mændenes sociale status	15
Mændenes familieforhold	17
Mændenes nationalitet	20
Mændenes bopæl	22
Mændenes forbrug af alkohol	23
Mændenes forbrug af stoffer	26
Mændenes tidligere kriminalitet	27
Mændenes sygelighed	29

Tabeller

1.	Mændenes fordeling på dømte, sigtede og udpegede for henholdsvis overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt.	10
2.	Domme og sigtelser opdelt på, om voldtægten var fuldbyrdet eller ej	11
3.	Aldersfordeling af de udpegede mænd, opdelt efter overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt	12
4.	Gerningens type (fuldbyrdet voldtægt eller forsøg), fordelt på den udpegede mands alder på anmeldelsestidspunktet.	13
5.	Andel af sigtede og dømte mænd, opdelt på alder	15
6.	Mændenes højeste fuldførte uddannelse på gernings-tidspunktet ifølge Danmarks Statistik, sammenlignet med en jævnaldrende kontrolgruppe.	15
7.	De udpegede mænd og kontrolgruppens fordeling på socio-økonomisk gruppe ifølge Danmarks Statistik	16
8.	Andelen af dømte og sigtede mænd, fordelt på mændenes erhvervsmæssige tilknytning ifølge politirapporten	17
9.	De udpegede mænds familieforhold, sammenlignet med kontrolgruppen	18
10.	Mandens familietype, opdelt efter overfalds, kontakt- og partnervoldtægt	18
11.	Udpegede mænd blandt danskere, indvandrere og efterkommere ifølge Danmarks Statistik, sammenlignet med en kontrolgruppe med samme aldersfordeling	21
12.	Udpegede mænd og kontrolgruppen fordelt på oprindelsesland, blandt personer med fast bopæl i Danmark	22
13.	Udpegede mænd fordelt på bopælsområde.....	23
14.	Alkohol indtaget af manden ifølge hans egne oplysninger til politijournalen	24
15.	Alkoholindtagelse blandt mændene, opdelt på aldersgruppe	24
16.	Alkoholindtagelse ifølge manden, fordelt på voldtægtens art.....	25

17. Andelen af mænd, som er kendt i Kriminalregisteret,
opdelt på voldtægts art 28
18. Andelen af udpegede mænd, som er gengangere i
forhold til sædelighedskriminalitet 28

FIGURER

1. Aldersfordelingen for de udpegede gerningsmænd, sammenlignet
med aldersfordelingen i baggrundsbefolkningen 12

Forord

De sidste 25 år har i gennemsnit omkring 500 kvinder årligt anmeldt til politiet, at de er blevet udsat for voldtægt eller forsøg herpå. Voldtægt er et af de mest alvorlige overgreb, et menneske kan foretage sig over for et andet menneske, og det er derfor af yderste vigtighed, at der gøres, hvad der er muligt for at forebygge og mindske antallet af sådanne overgreb. Det er endvidere af stor betydning, at de, der alligevel udsættes, får den bedst mulige behandling af deres omgivelser. Dette bør være en ret i sig selv, men det er jo også helt afgørende for at bidrage til at mindske de ofte voldsomme skadevirkninger af overgrebet. Det er ikke mindst vigtigt, at kvinderne behandles optimalt af og i retssystemet.

Det er vor opfattelse, at en af grundene til, at forebyggelsen kunne være bedre, end den er, og at kvinderne ikke altid behandles optimalt i retssystemet mv., er manglende viden. Det er ikke den eneste grund – men det er én af grundene.

Det er baggrunden for, at der er gennemført en undersøgelse af kvinder, der anmelder voldtægt. Undersøgelsen vedrører de politianmeldte voldtægter i perioden 2000 til 2002. En tilsvarende undersøgelse er tidligere gennemført vedrørende perioden 1990 til 1992, hvorfor det også er muligt at give et bidrag til beskrivelse og forståelse af, hvordan de politianmeldte voldtægter har udviklet sig.

Den nyeste undersøgelse belyser langt flere aspekter ved de politianmeldte voldtægter end den tidligere, og den repræsenterer utvivlsomt den mest omfattende undersøgelse på dette område, der hidtil er gennemført i Danmark.

Undersøgelsen er blevet til i et unikt tværfagligt samarbejde, hvor bl.a. jura, samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab har været repræsenteret, og hvor der har deltaget såvel praktikere som forskere.

Det Kriminalpræventive Råd, Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet, Statens Institut for Folkesundhed, Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet og Rigspolitiet har samarbejdet om gennemførelse af denne undersøgelse. OAK Foundation, Justitsministeriets Forskningspulje, Det Kriminalpræventive Råd, Egmont Fonden og Aase og Ejnar Danielsens Fond har gjort undersøgelsen mulig. Vi er overordentlig taknemmelige for den betydelige og velvillige støtte, der er ydet undersøgelsen.

Mange andre har bidraget, ikke mindst ansatte fra og på de ovennævnte institutioner. Særlig tak til de tre, der har taget et medansvar i projektets styregruppe sammen med forordets underskrivere: Charlotte Mathiesen Bech, Merete Djurhuus og Jørgen Abildgaard. Det var sidstnævnte,

der havde hovedansvaret for undersøgelsen vedrørende 1990-92, og Jørgen Abildgaard har været af uvurderlig betydning for gennemførelse af det aktuelle projekt i alle dets faser. At det i undersøgelsen blev muligt at få tilgang til og at opspore hele 98 pct. af alle sager er i høj grad daværende formand for Politimesterforeningen, Poul Bjørnholdt Løhdes fortjeneste. Jesper Søholm har varetaget det komplicerede IT-arbejde med opbygning af et elektronisk kodeskema. Selve den meget omfattende kodning er blevet foretaget af Maj-Britt Elise Martinussen med bistand fra Tine Søberg, Priscilla Sant Anna Gravesen, Anette Peitersen og Morten Haagensen.

Afrapporteringen af undersøgelsen sker i form af en række delrapporter. Rapporterne offentliggøres ligesom nærværende publikation i første omgang på Det kriminalpræventive Råds hjemmeside, men vil siden, evt. i en reduceret og/eller revideret form, blive samlet i en trykt publikation, som til den tid vil kunne erhverves ved henvendelse til Det Kriminalpræventive Råd.

Hidtil er der udkommet følgende delrapporter:

- Del I: Undersøgelsens fokus, metode og grundmateriale
- Del II: Falske anmeldelser af voldtægt
- Del III: Udviklingen i voldtægter

København 2009

Professor, dr.jur. Flemming Balvig,
Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Seniorforsker Bjarne Laursen,
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Informationsmedarbejder Karin Sten Madsen,
Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet

Cand.jur. Maj-Britt Elise Martinussen

Overlæge Katrine Sidenius,
Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet

Resumé

Bag enhver voldtægt er der en eller flere gerningsmænd. Nogle af disse bliver aldrig fundet, men ud fra de udpegede eller fundne mænd er det muligt, trods store individuelle forskelle, at beskrive disse mænd, og se på om de adskiller sig fra mænd i almindelighed. I hovedpunkter viser analysen af voldtægter, der var anmeldt i perioden 2000-02, følgende:

To ud af tre (68 pct.) mænd blev fundet

84 pct. af de udpegede mænd blev sigtet og 34 pct. dømt

De udpegede mænd var hyppigst i 15-24-års alderen, gennemsnitsalderen var dog 30 år

Aldersprofilen blandt de udpegede mænd ligner aldersprofilen for gerningsmænd til vold og tyveri

De udpegede mænd var lavere uddannet end mænd generelt, idet kun 26 pct. havde uddannelse ud over grundskolen, mod 52 pct. for mænd generelt i samme aldersgruppe

39 pct. af de udpegede mænd var ikke i arbejde eller uddannelse, mod 12 pct. for mænd generelt

Der er social ulighed i, hvilke af de udpegede mænd der blev dømt: Mens omkring 20 pct. af funktionærer blev dømt, blev over 50 pct. af førtidspensionister og bistandsmodtagere dømt

Separerede og fraskilte mænd var betydeligt overrepræsenterede blandt de udpegede mænd

To ud af tre udpegede mænd var etniske danskere, men indvandrere og efterkommere optrådte hyppigere end etniske danskere

En meget stor del af de udpegede mænd var berusede, og en betydelig del var påvirkede af stoffer

53 pct. af de udpegede mænd var registreret i Kriminalregisteret for tidligere kriminalitet (færdselslovsovertrædelser undtaget)

11 pct. af de udpegede mænd var registreret for sædelighedskriminalitet forud for perioden 2000-02

De udpegede mænd havde en højere sygelighed end mænd generelt, især hvad angår psykiske sygdomme

Indledning

Udgangspunktet for undersøgelsen af gerningsmændene er anmeldte voldtægter og voldtægtsforsøg i Danmark i perioden 2000-02, altså anmeldelser der af politiet er registreret som henhørende til Straffelovens § 216 og 217.

I perioden 2000-02 var der i alt 1264 ikke-falske anmeldte voldtægter og forsøg på voldtægt med i alt 1483 mænd involveret, heraf blev 1014 udpeget eller fundet (68%). De samme mænd var i en række tilfælde udpeget i flere voldtægtssager (gengangere). Gengangere blev identificeret ud fra cpr-nummer, og i de enkelte tilfælde, hvor dette manglede, ud fra sagsresuméerne og alder. 34 af mændene var udpeget i forbindelse med flere overgreb mod den samme kvinde, mens 38 var udpeget i forbindelse med overgreb mod flere forskellige kvinder – oftest to eller tre, og i et enkelt tilfælde 17 kvinder. I alt var der tale om 903 forskellige udpegede mænd. Denne delrapport er alene baseret på den tidsmæssigt første sag for hver af de 903 udpegede mænd, hvorved tallene i alle tabeller beskriver mænd og ikke overgreb.

Analyserne ved kobling til Danmarks Statistik er baseret på 928 udpegede mænd med kendt cpr-nummer, inklusive gengangere. Turister og andre ikke-fastboende udlændinge er dermed ikke medtaget. Når gengangere kun tælles en gang hver, var der tale om 830 forskellige mænd. For 816 af disse var det muligt at indhente registeroplysninger i Danmarks Statistik vedrørende gerningsåret. For gengangernes vedkommende er oplysningerne indhentet for det første gerningsår. Disse 816 personer er sammenlignet med en kontrolgruppe på 8160 mænd med samme aldersfordeling som de udpegede mænd, tilfældigt udtrukket blandt fastboende danske mænd. Undersøgelsens materiale om metode er beskrevet i detaljer i delrapport I, og vil derfor ikke blive omtalt yderligere her.

Statistikkerne er eksemplificeret med uddrag af sagerne, primært ud fra kvindens beskrivelse. Disse skal på ingen måde opfattes som "sandheden", da der i de fleste sager er modstridende forklaringer, og det ville gøre eksemplerne meget lange, hvis alle elementer og udsagn skulle medtages. Forklaringerne er desuden redigeret for at undgå mulig identifikation.

På nær det indledende afsnit handler denne delrapport om de mænd, som af kvinderne er blevet udpeget som gerningsmænd eller på anden måde er fundet, uanset om disse er sigtet eller dømt. Mænd, der er udpeget i forbindelse med falske anmeldelser er ikke medtaget, men materialet kan dog omfatte mænd, der ikke er skyldige. I det følgende er disse betegnet "de udpegede mænd" eller blot "mændene" i stedet for

gerningsmændene, hvor dette ikke fører til misforståelser. I forbindelse med gruppevoldtægter er alle udpegede mænd medtaget, uanset deres rolle i forbindelse med voldtægten. Det skal bemærkes, at en enkelt af de udpegede personer rent faktisk var en kvinde, men at alle udpegede personer alligevel i det følgende omtales og behandles, som var de mænd.

Analyserne er altså baseret på to grupper af mænd:

- a. Udpegede mænd, hvor oplysningerne fra politijournalerne er benyttet (903 forskellige personer)
- b. Udpegede mænd, som er fastboende i Danmark, og hvor oplysninger om socialgruppe, familieforhold mv. har kunnet indhentes i Danmarks Statistik (816 forskellige personer)

Udpegede og ikke-fundne gerningsmænd

De 903 forskellige udpegede mænd udgør kun en del af de mænd, kvinderne angav som gerningsmænd. Da alle de følgende analyser er baseret på de 903 mænd, er det af betydning at undersøge om de ikke-fundne mænd adskiller sig fra disse. I sagens natur er det dog kun et begrænset antal oplysninger der kan sammenlignes mellem de to grupper af mænd. Andelen af udpegede eller på anden måde fundne gerningsmænd var 68 pct. Der var dog en betydelig forskel i andelen af udpegede mænd mellem overfaldsvoldtægter (26 pct.), kontaktvoldtægter (89 pct.) og partnervoldtægter (98 pct.). Andelen af udpegede mænd ved fuldbyrdede voldtægter var 77 pct., mens den var 46 pct. for voldtægtsforsøg. For overfaldsvoldtægterne var andelen af udpegede mænd større, når de var fuldbyrdede (36 pct.) end ved forsøg (20 pct.), mens der ikke var forskel mellem andelen af udpegede mænd ved fuldbyrdede voldtægter og voldtægtsforsøg ved kontakt- og partnervoldtægt. Der var ikke noget i signalementerne, der klart viste forskel mellem de udpegede og de ikke-fundne mænd. Der er dog en tendens til, at en større andel af de ikke-fundne var af nordeuropæisk etnicitet og talte dansk. Det ser også ud til, at de ikke-fundne gerningsmænd var "pænere" påklædt, færre havde tatoveringer og færre var signaleret som aggressive eller sindssyge. For de fleste mænd, især blandt de udpegede, mangler der dog signalementsoplysninger.

Sigtelser og domme

Af de 903 udpegede mænd blev 306 (34 pct.) dømt, yderligere 451 (50 pct.) sigtet (men ikke dømt) og endelig blev 146 (16 pct.) ikke sigtet. Ved dom forstås, at manden er dømt i forbindelse med sagen, men ikke nødvendigvis for selve voldtægten. Tabel 1 viser fordelingen i forhold til overgrebets type. Overgrebene er opdelt i tre kategorier:

- Overfaldsvoldtægt, hvor kvinden ikke havde mødt manden i forvejen

- Partnervoldtægt, hvor manden var offerets ægtemand, kæreste, eller tidligere ægtemand/kæreste
- Kontaktvoldtægt, som omfatter alle andre relationer mellem kvinden og manden, oftest bekendte, øvrig familie, kolleger. Kontaktvoldtægt omfatter også bekendtskaber, hvor man havde mødt hinanden kort før overgrebet.

Tabel 1. Mændenes fordeling på dømt, sigtede og udpegede for henholdsvis overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt.

	Overfald		Kontakt		Partner		I alt	
Dømt	66	48 %	167	29 %	73	38 %	306	34 %
Sigtet	52	38 %	308	54 %	91	47 %	451	50 %
Udpeget	20	14 %	98	17 %	28	15 %	146	16 %
I alt	138	100 %	573	100 %	192	100 %	903	100 %

Det fremgår af tabel 1, at andelen af dømte mænd var højest ved overfaldsvoldtægter og lavest ved kontaktvoldtægt. Det er dog bemærkelsesværdigt, at selv ved overfaldsvoldtægt er under halvdelen af de udpegede mænd blevet dømt.

Fra en sag vedrørende overfaldsvoldtægt med udpeget, men ikke sigtet gerningsmand:

Kvinden er i 80-erne, og bor for sig selv. Hun er ude i haven, da hun taler til en mand, der kommer forbi, hvorefter han går ind i hendes køkken med blottet lem. Her onanerer han sig til sædafgang, og han prøver også at tage tøjet af kvinden, der sætter sig til modværge. Han får udløsning og hælder efterfølgende sæden ned i en spand. Da voldtægten mislykkes, lukker han kvinden inde i spisekammeret, hvor der er en haspe på. Herefter forlader han stedet. Kvinden får dog haspen af og anmelder herefter. Hun er sikker på, at hun ved, hvem der har gjort det. Politiet afhører manden, og der udtages DNA test. Denne viser imidlertid, at sæden ikke stammer fra manden. Man afhører derfor også en anden mand i sagen, som ifølge vidner skulle minde om denne påståede gerningsmand. DNA passer dog heller ikke til ham.

En sag vedrørende partnervoldtægt, der førte til dom:

Ægtepar, der har været gift i flere år. Hun vil separeres. Han er meget jaloux, tror hun har en anden. Han skriver separationspapirerne under, men vil senere have sex af hende (da hun er gået i seng – han sover på sofa, hvilket han har gjort, siden de talte om separation). Hun vil ikke. Han giver hende nogle lussinger, binder hendes hænder, giver hende en skalle, begynder på samleje. Han holder pause, da han er bange for,

hun har vækket sønnen ved hendes råb. Derfor putter han klæde i hendes mund. På grund af slaget på næsen kan hun ikke trække vejret, så han tager klædet ud igen. Han taler til hende i lang tid, hvorefter voldtager han hende igen. Hun slipper væk, fordi han falder i tung søvn (har drukket adskillige øl i løbet af aftenen). Kvinden har skader i ansigt, især næse og kinder samt mærker efter greb om halsen. 2. gang manden voldtager hende, gør hun ingen modstand overhovedet – er "stiv af skræk", og synes han er så underlig, at hun er bange for sit liv. Dom: 8 måneders ubetinget fængsel for voldtægt og frihedsberøvelse.

Tabel 2. Domme og sigtelser opdelt på, om voldtægten var fuldbyrdet eller ej.

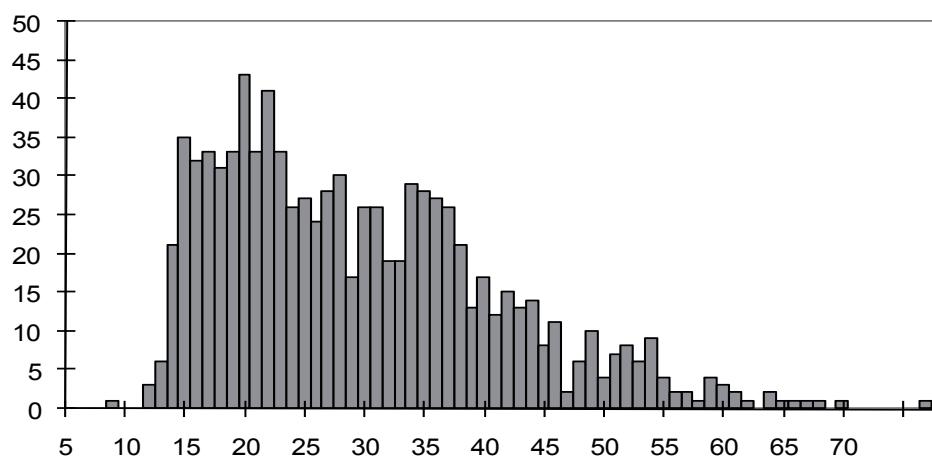
	Fuldbyrdet voldtægt		Voldtægtsforsøg		I alt	
Dømt	197	29 %	109	48 %	306	34 %
Sigtet	362	54 %	89	39 %	451	50 %
Udpeget	115	17 %	31	14 %	146	16 %
I alt	674	100 %	229	100 %	903	100 %

Tabel 2 viser, at andelen af dømte mænd var større ved voldtægtsforsøg end ved fuldbyrdet voldtægt. Det kan forekomme overraskende, men kan muligvis til en vis grad forklares ved, at voldtægtsforsøgene oftere skete med ukendt gerningsmand, hvor forsætligheden var klarere. Dette er dog ikke hele forklaringen, da der også ved kontaktvoldtægt var en større andel af dømte ved voldtægtsforsøg (46 pct.) end ved fuldbyrdet voldtægt (24 pct.). Det samme gælder partnervoldtægt (50 pct. over for 35 pct.). Det skal understreges, at som i de øvrige tabeller er kun de udpegede mænd medtaget.

Mændenes alder

Figur 1 viser aldersfordelingen af de udpegede mænd, sammenholdt med aldersfordelingen for mænd i Danmark. Af figuren fremgår det, at mændene var mellem 9-78 år, men at langt de fleste mænd var i alderen 15-54 år, og hyppigst omkring 15-24 år.

Sammenlignet med kvinderne var mændene lidt ældre. Den hyppigste alder var for mændene ca. 20 år mod kvindernes 14 år. Gennemsnitsalderen blandt mændene var 29,6 år, til sammenligning var den blandt kvinderne 24,8 år.

Figur 1. Aldersfordelingen for de udpegede mænd.

Gennemsnitsalderen for de udpegede mænd i forbindelse med voldtægt svarer til gennemsnitsalderen for sigtede ved vold og tyveri, idet gennemsnitsalderen for sigtede ifølge Danmarks Statistik også ligger omkring de 25-30 år.

Tabel 3. Aldersfordeling af de udpegede mænd, opdelt efter overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt.

Alder	Overfald	Kontakt	Partner	I alt
Under 15	5	20	6	31
15-17	23	63	15	101
18-24	38	162	38	238
25-44	66	260	105	431
45-64	5	62	26	93
65-	1	4	1	6
Uoplyst alder	0	2	1	3
I alt	138	573	192	903

Tabel 3 viser, at det er mænd i alle aldersgrupper, der er blevet udpeget i forbindelse med overfalds, kontakt og partnervoldtægt. Der er dog relativt få tilfælde af, hvor mænd over 45 år er blevet udpeget i forbindelse med overfaldsvoldtægter, og særdeles få mænd over 65 år der er blevet udpeget i det hele taget. Gennemsnitsalderen for udpegede mænd i forbindelse med overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt var henholdsvis 27,0 år, 29,4 år og 32,1 år, det vil sige at mændene udpeget i forbindelse med overfaldsvoldtægter var de yngste og mændene udpeget i forbindelse med partnervoldtægter var de ældste.

Tabel 4. Gerningens type (fuldbyrdet voldtægt eller forsøg), fordelt på den udpegede mands alder på anmeldelsestidspunktet.

Aldersgruppe	Fuldbyrdet		Forsøg		I alt	
Under 15	26	84 %	5	16 %	31	100 %
15-17	79	78 %	22	22 %	101	100 %
18-24	194	82 %	44	18 %	238	100 %
25-44	301	70 %	130	30 %	431	100 %
45-64	69	74 %	24	26 %	93	100 %
65-	3	50 %	3	50 %	6	100 %
Uoplyst alder	2	67 %	1	33 %	3	100 %
I alt	674	75 %	229	25 %	903	100 %

Tabel 4 viser, at de udpegede mænd ved fuldbyrdet voldtægt gennemsnitligt var lidt yngre end de udpegede mænd i forbindelse med voldtægtsforsøg, idet andelen af fuldbyrdede voldtægter var omkring 80 pct. for mænd under 25 år, mens den var omkring 70 pct. for mænd over 25 år.

De følgende tre sager har til formål at belyse de situationer, hvori meget unge mænd er blevet udpeget som gerningsmænd i voldtægtssager. Især for disse kan man ikke tale om typiske sager, da næsten alle sager er unikke, men de følgende eksempler kan illustrere, hvordan omstændighederne omkring disse sager kan være.

Sager vedrørende overgreb foretaget af unge mænd:

Kvinden bor på samme institution som gerningsmanden. Han er 14, og hun er 13 år. Kvinden fortæller en pædagog, at hun er blevet voldtaget af gerningsmanden i baderummet. Han havde gemt sig i et skab og kom ud, da hun havde taget sit tøj af. Kvinden siger, de har været kæresten ad to omgange, og at hun var i seng med ham, da hun kom til institutionen og havde været der en uge, for hun kunne godt lide ham. Det var, da hun var 12 år. Til sidst ville hun dog ikke have sex med ham mere, men han blev ved med at ville, så han har faktisk voldtaget hende flere gange, f.eks. ved at holde hende tilbage på hans værelse, når hun ville gå. Han har ikke brugt kondom, og til sidst var hun bange for at være blevet gravid og gik til læge, hvor hun fik p-piller. Gerningsmanden ved godt, man ikke må have sex med én under 15, men den lov synes han er "latterlig". Kvinden siger selv, hun har været i seng med én anden, og at gerningsmanden kaldte hende " luder", når hun ikke ville gå i seng med ham.

Kvinden er 14 og gerningsmanden 14 år. De er tidligere kæresten. De er til fest sammen, og han bliver meget fuld. Kvinden følger ham hjem. De sætter sig ned sammen, hvor de begynder at kysse. De tager også bukserne af hinanden, og kvinden forsøger at sætte kondom på gernings-

manden, som dog lidt efter tager det af. De forsøger lidt, men kvinden vil alligevel ikke, hvorfor hun skubber manden væk. Herefter slår han hende i ansigtet tre gange med knyttet hånd. Hun kommer derefter fri, men går dog lidt efter tilbage for at hente sit tøj. Herefter løber hun tilbage til festen. Nogle dage efter anmelder hendes mor, efter at have talt med en læge, som har henvist dem til Center for Voldtægtsofre, overgrebet til politiet. Kun derfor bliver forholdet anmeldt. Gerningsmanden nægter at have gjort noget. Han siger dog til kvindens mor i telefonen, efter at hun har spurgt, hvorfor kvinden så har blå mærker i ansigtet: "Nå, men så er der måske sket noget!". Der sker ikke videre i sagen, da gerningsmanden er 14 år.

Manden er formentlig 12 år. Han kommer fra et afrikansk land og har opholdt sig ulovligt i Danmark. Han har ikke gået i skole og taler ikke dansk. Han "sigtes" for 2 tilfælde af forsøg på voldtægt og 3 tilfælde af blufærdighedskrænkelser. Alle overfald sker i løbet af en uges tid. De 2 forsøg på voldtægt sker mod hhv. en 14-årig og en 15-årig. Overfaldene sker nær mandens og pigernes beboelse og forhindres på grund af pigernes modstand/flugt. Han siger aldrig noget til pigerne, og de mener begge, at han ikke kunne forstå dem, når de sagde til ham, han skulle lade være. I forsøg 1 følger han efter pigen, forsøger at spænde ben, hiver hende bagover, sætter sig på hende, lyner egne og hendes bukser op og beføler hende i skridt udenpå trusser og bryster. Hun bor på institution. I tilfælde 2 tager han fat i pigen på vej ind i hendes opgang, presser/fastholder hende mod væg ved at holde om halsen, så hun får problemer med at trække vejret. Han tager hende i skridtet.

Sager vedrørende overgreb foretaget af ældre mænd mod jævnaldrende kvinder:

Parterne er separerede, begge misbrugere af alkohol. Kvinden er i 50-erne, manden i 60-erne. Ifølge kvinden har de haft et voldeligt ægteskab. Han opsøger hende. Hun tror, det er fordi, han skylder hende penge. Under besøget forsøger han voldtægt. Hun kæmper imod, og han opgiver. Hun har blå mærker, blodudtrækninger, og der er hevet hår ud.

Kvinden er invalidepensionist i 50-erne, alkoholiker og tager dagligt piller mod kramper. Hun er ude at hente cigaretter en aften, hvor hun virker meget fuld på sine omgivelser. Hun vakler rundt og har svært ved at holde balancen. Manden, der er midt i 60-erne, hjælper hende hjem. Han går med ind, hvor han beføler hende på brysterne og i skridtet. Han slikker hende også i skridtet. Hun får imidlertid tilkaldt politiet, som kommer og anholder manden.

Tabel 5 viser fordelingen af dømt og sigtede, opdelt på aldersgrupper. Af tabellen fremgår, at når der ses bort fra mænd under den kriminelle lavalder, som ikke kan sigtes eller dømmes, er der ingen større forskelle i andelen af sigtede eller dømt mellem aldersgrupperne, selv om der er en tendens til, at lidt flere mænd i aldersgruppen 25-44 år bliver dømt.

Tabel 5 Andel af sigtede og dømte mænd, opdelt på alder. Procent er beregnet for hver aldersgruppe

Alder	Dømt		Sigtet		Udpeget		I alt	
under 15	0	0 %	1	3 %	30	97 %	31	100 %
15-17	31	31 %	48	48 %	22	22 %	101	100 %
18-24	72	30 %	132	55 %	34	14 %	238	100 %
25-44	176	41 %	212	49 %	43	10 %	431	100 %
45-64	26	28 %	55	59 %	12	13 %	93	100 %
65-	1	17 %	3	50 %	2	33 %	6	100 %
ukendt alder	0	0 %	0	0 %	3	100 %	3	100 %
I alt	306	34 %	451	50 %	146	16 %	903	100 %

Mændenes sociale status

For voldtægt, som for de fleste andre forbrydelser, er der en stor social ulighed med hensyn til, hvem der begår forbrydelserne. Tabel 6 viser de udpegede mænd, fordelt på deres højeste fuldførte uddannelse ifølge Danmarks Statistik. Tabellen omfatter alene de 816 mænd, for hvilke der foreligger oplysninger for gerningsåret.

Tabel 6. Mændenes højeste fuldførte uddannelse på gernings-tidspunktet ifølge Danmarks Statistik, sammenlignet med en jævnaldrende kontrolgruppe.

Højeste uddannelse	Udpegede mænd (n=816)	Kontrolgruppe (n=8160)
Grundskole	56 %	39 %
Gymnasium, HHX, HTX	4 %	12 %
Erhvervsuddannelse	18 %	28 %
Videregående uddannelse	4 %	12 %
Ikke fuldført, ikke oplyst	18 %	9 %
I alt	100 %	100 %

Som det fremgår af tabel 6, er personer med kun grundskoleuddannelse samt personer, hvor uddannelsen ikke er kendt, betydeligt overrepræsenterede blandt de udpegede mænd i forhold til en kontrolgruppe af mænd med samme aldersfordeling som de udpegede mænd. Hvor tre ud

af fire udpegede mænd ikke har fuldført uddannelse ud over folkeskolen, gælder det samme kun halvdelen af mænd i samme aldersgruppe generelt. Tilsvarende er der færre med faglige, gymnasiale og videregående uddannelser blandt de udpegede mænd i forhold til kontrolgruppen.

En sag med en mand med videregående uddannelse (lærer):

Kvinden og manden er begge i 30'erne. Kvinden er byen alene, på diskoteket lægger hun godt mærke til manden, han stirrer hele tiden på hende. Da hun skal hjem går hun alene, manden følger efter og spørger, om hun ikke vil sutte den af for en 20'er. Hun afviser ham, senere forsøger han voldtægt. Voldtægt lykkedes ikke pga. hendes modstand, han bliver dog ved med at følge efter hende hjem til hendes bopæl. Kvinden går ind til en nabo og anmelder hændelsen til politiet. Manden går imidlertid ind i denne lejlighed. Han sætter sig i sofaen med sit blottede lem; kort tid efter bliver han anholdt af politiet.

Tabel 7 viser, at der blandt de udpegede mænd er flere arbejdsløse, førtidspensionister og "andre personer" (som rummer bl.a. kontanthjælpsmodtagere) i forhold til kontrolgruppen, mens der er færre af især de højest placerede lønmodtagergrupper. Personer uden arbejde og uden for uddannelsessystemet udgjorde 39 pct. af de udpegede mænd mod kun 12 pct. af kontrolgruppen.

Tabel 7. De udpegede mænd og kontrolgruppens fordeling på socioøkonomisk gruppe ifølge Danmarks Statistik.

Socioøkonomisk gruppe	Udpegede mænd (n=816)	Kontrolgruppe (n=8160)
Selvstændige	5 %	5 %
Lønmodtager, højeste og mellemniveau	2 %	14 %
Lønmodtager, grundniveau og uoplyst	35 %	46 %
Arbejdsløse	4 %	2 %
Uddannelsessøgende	12 %	16 %
Førtidspensionister	8 %	3 %
Andre personer	27 %	7 %
Børn	4 %	4 %
Uoplyst	3 %	3 %
I alt	100 %	100 %

Sociale forhold har altså stor betydning for, hvem der er blandt de udpegede mænd. Tabel 8 viser, at der også var en social ulighed med hensyn til, om man blev dømt, når man var udpeget som gerningsmand. Blandt udpegede mænd, som var uden arbejde, førtidspensionister eller bistanndsmodtagere blev 56 pct. dømt, mens andelen af dømte blandt akademikere, funktionærer, håndværkere og handels/kontoransatte var 23 pct.. Alt i alt betyder dette, at 55 pct. af de dømte mænd var hverken i arbejde eller studerende. Problematikken vedrørende den eventuelle sociale ulighed i dommene vil blive diskuteret og analyseret nærmere i en senere delrapport.

Tabel 8. Andelen af dømte og sigtede mænd, fordelt på mændenes erhvervsmæssige tilknytning ifølge politirapporten.

Beskæftigelse	Dømt	Sigtet	Udpeget	I alt	Antal
Kontanthjælpsmodtager	65 %	31 %	4 %	100 %	51
Uden arbejde	53 %	41 %	6 %	100 %	115
Førtidspensionist	53 %	40 %	8 %	101 %	40
Arbejdsmand	38 %	52 %	10 %	100 %	189
Selvstændig	38 %	52 %	10 %	100 %	21
Studerende mv.	28 %	45 %	27%	100 %	161
Håndværker	26 %	67 %	8 %	101 %	39
Handel/kontor	22 %	78 %	0 %	100 %	9
Funktionær	14 %	86 %	0 %	100 %	7
Akademiker	0 %	100 %	0 %	100 %	2
Andet	29 %	68 %	4 %	101 %	28
Uoplyst	19 %	54 %	27 %	100 %	241
I alt	34 %	50 %	16 %	100 %	903

Mændenes familieforhold

Det fremgår af tabel 9, at der blandt de udpegede mænd var forholdsvis flere separerede, fraskilte og enlige mænd i forhold til den jævnaldrende kontrolgruppe, mens samboende og gifte mænd var sjældnere.

Tabel 9. De udpegede mænds familieforhold, sammenlignet med kontrolgruppen. Tabellen er baseret på en kombination af civilstand og husstandstype, ud fra oplysninger i Danmarks Statistik.

Familiestatus	Udpegede mænd (n=816)		Kontrolgruppe (n=8160)	
Gift	119	15 %	2073	25 %
Separerede	51	6 %	104	1 %
Fraskilte uanset boform	82	10 %	329	4 %
Samboende	64	8 %	1197	15 %
Enlig m/u. børn	375	46 %	3164	39 %
Hjemmeboende børn	125	15 %	1293	16 %
I alt	816	100 %	8160	100 %

Tabel 10 viser, at overgreb af alle typer forekom uanset mandens familiemæssige status. Der er dog forholdsvis mange hjemmeboende børn, der begik overfaldsvoldtægt, mens overgreb på en nuværende eller tidligere partner er hyppigst blandt separerede og fraskilte. Dette hænger til en vis grad sammen med, at mændene udpeget i forbindelse med

Tabel 10. Mændenes familietype, opdelt efter overfalds, kontakt- og partnervoldtægt. Antal og procent.

Familiestatus	Overfald		Kontakt		Partner		I alt	
Gift	14	11 %	78	15 %	27	15 %	119	15 %
Separerede	6	5 %	23	4 %	22	12 %	51	6 %
Fraskilte uanset boform	7	6 %	49	10 %	26	15 %	82	10 %
Samboende	8	7 %	37	7 %	19	11 %	64	8 %
Hjemmeboende børn	27	22 %	78	15 %	20	11 %	125	15 %
Enlig	60	49 %	250	49 %	65	36 %	375	46 %
I alt	122	100 %	515	100 %	179	100 %	816	100 %

overfaldsvoldtægter er de yngste. Tabel 10 bør desuden ses på baggrund af den aldersjusterede tabel 9, hvorved man kan se, at for eksempel separerede udgør en forholdsvis stor andel af gernings-

mændene ved såvel overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt, mens gifte er underrepræsenterede blandt alle grupper af gerningsmænd.

Sager med gifte mænd, der er udpeget i forbindelse med kontaktvoldtægt

Kvinden er gået med anden kvinde på restaurant og mødes med to af kvindens mandlige venner. Hun græder meget, fordi hendes mand har tævet hende. Den ene af mændene (gerningsmanden) er lige smidt ud af sin kone, så han er også trist. De drikker alle meget, tager hjem til den anden mand og drikker videre. Kvinden får lov at sove der. Hun siger, hun er bange for sin mand. I løbet af aftenen har gerningsmanden forsøgt at kysse hende. Hun vågner ved, at han har taget trusserne af hende og er i gang med samleje. Hun kæmper imod. Da han er færdig, forlader hun huset. Hendes mand venter udenfor. Hun fortæller ikke til nogen, at hun er voldtaget. Ca. en uge efter voldtægten fortæller hun det til manden, og han får hende til at anmelde. Kvinden siger, hun har været hos lægen for at få tjekket, om hun har fået kønssygdomme. Politiet kontakter lægen for at få en attest vedrørende skader. Lægen oplyser, at hun intet fortalte om voldtægt, og at hun først kom flere dage efter, så han kan ikke vurdere skader. Hun siger, at hun før har fortalt om at være blevet voldtaget. Sagen opgives, fordi manden nægter "på det bestemteste", samt at vidner har set dem kysse, og at hun har drukket en del øl i løbet af dagen.

Pige på ferie hos sin mormor. Da hun går tur hos mormoren, og kigger på butikker, møder hun to udlændinge, hvoraf den ene ikke taler dansk. Hun går med dem op i den enes lejlighed, hvorefter vennen går. Hun siger, hun gik med, fordi de virkede flinke og "harmløse", og fordi det var rart at tale med nogen. Hun har ikke nogen veninder. Manden gør tilnærmelser, men hun vil ikke, hvorefter han voldtager hende. På Center for Voldtægtsofre konstateres blå mærker på brystet samt rifter i skeden, men jomfruhinden intakt. Hun siger, han var i gang i lang tid, men at hun ikke ved, om den var helt inde, da hun jo ikke har prøvet det før. Hun siger, at han får udløsning på hendes mave. Hun gør modstand, og bider ham bl.a. i hånden, hvor der også findes sår. Manden siger, at det var frivilligt, og at hun virkede meget erfaren. Hun havde menstruation, da det foregik, og politiet finder bl.a. blod på hans mads. Kvinden får det dårligt efter voldtægten og indlægges på psykiatrisk afdeling.

Sager, som involverer fraskilte mænd

Kvinden er i tyverne, manden omkring 15 år ældre. De er venner, og kvinden overnatter hos manden som så ofte før, så de kan gå på bar om aftenen. Kvinden har haft et forhold til gerningsmandens ven, som hun stadig elsker, og gerningsmanden har været en god støtte igennem en svær tid. Gerningsmanden har ved tidligere lejligheder sovet på sofaen, og der er ikke foregået noget mellem parterne. Denne gang lægger

manden sig imidlertid op i sengen hos kvinden og rører ved hende. Hun lader som om hun sover og sparker lidt i søvne, men manden vender hende om, tager natkjolen op og slikker kvinden på mave, bryster og i skridtet. Derefter lægger han sig ovenpå hende, forsøger at kysse hende og trænger ind i hende. Kvinden reagerer voldsomt, hun bliver rasende og skubber manden væk, og de har en vred ordveksling, hvorunder han giver hende en lussing. Kvinden løber ud på gaden i nattøj og ringer efter mor, der henter hende.

Kvinde (omkring 40 år) og mand (knap 60 år) er tidligere kærestepar. Hun har stoppet forholdet, og siger det bl.a. var på grund af vold (han drak meget). Han er udlænding, men arbejder en del i Danmark. Da han er i Danmark igen, bryder han ind i hendes hjem og vælter ting ned fra hyl-derne, skiller hendes seng ad mm. Han ved, hun ikke er hjemme, idet han har mødt hende på værtshus. Sent om natten kommer han ind i hendes hus via en ulåst havedør og forsøger at voldtage hende, truer hende også på livet (siger han vil kvæle hende under alle omstændighe-der). Hun siger til ham, at "denne gang vil hun anmelde ham" – hvilket hænger sammen med den forudgående voldelige adfærd. Han har pro-blemer med samlejet. Efter dommen for voldtægt genoptager kvinden og manden imidlertid forholdet, og primært derfor ændrer landsretten byrettens dom i formildende retning til betinget dom. Hun har hele tiden sagt, at hun ikke ville have ham tiltalt for indbruddet og hærværket, så det bliver han aldrig tiltalt for.

Sag, som involverer en hjemmeboende dreng

De er fætter og kusine, begge under 18 år. Hun overnatter hos ham og den øvrige familie i forbindelse med nytårsaften. De har overnattet sammen mange gange før, uden der er sket noget. Om morgenen våg-ner hun og opdager, at bukserne er nede om knæene. Hun mener, han har voldtaget hende. Han indrømmer samleje, men siger hun var vå-gen, og de var lige gode om det.

Mændenes nationalitet

Af de udpegede mænd havde ifølge politijournalerne størstedelen (75 pct.) dansk statsborgerskab. 1 pct. var fra det øvrige Norden, 7 pct. var fra det øvrige Europa, 7 pct. fra Asien og 7 pct. fra Afrika. For 2 pct. manglede oplysninger om statsborgerskab. Personer med dansk stats-borgerskab udgjorde 66 pct. af de udpegede mænd ved overfaldsvold-tægterne, 76 pct. ved kontaktvoldtægterne og 80 pct. ved partnervold-tægterne.

Blandt udpegede mænd med dansk statsborgerskab blev 36 pct. dømt, mens andelen af dømte blandt udlændinge var 39 pct.. Der er altså ikke tale om forskel i hyppigheden i domfældelse mellem personer med og uden dansk statsborgerskab.

Tabel 11. Udpegede mænd blandt danskere, indvandrere og efterkommere ifølge Danmarks Statistik, sammenlignet med en kontrolgruppe med samme aldersfordeling.

Oprindelse	Udpegede mænd		Kontrolgruppe	
Dansker	547	67 %	7511	92 %
Indvandrere	232	28 %	535	7 %
Efterkommer	37	5 %	114	1 %
I alt	816	100 %	8160	100 %

Tabel 11 viser en betydelig overhyppighed af indvandrere og efterkommere blandt udpegede mænd, sammenlignet med kontrolgruppen, men til trods for denne overhyppighed udgør indvandrere og efterkommere dog "kun" ca. en tredjedel af mændene. Ved sammenligning med tallene for statsborgerskab skal det bemærkes, at der er et betydeligt antal indvandrere og efterkommere, der har dansk statsborgerskab. I undersøgelsen af sigtede i forbindelse med fuldbyrdede overfaldsvoldtægter (Delrapport III) blev det fundet, at over halvdelen af mændene ikke havde en nordeuropæisk etnicitet. Dette gælder altså ikke de udpegede mænd til voldtægt og voldtægtsforsøg generelt, idet de udpegede mænd ved kontakt- og især partnervoldtægt i højere grad er af dansk oprindelse.

Tabel 12 viser som tabel 11, at to ud af tre gerningsmænd har dansk baggrund. Ud over Danmark er de hyppigste oprindelseslande blandt gerningsmændene Tyrkiet, Somalia, Jugoslavien (inklusive lande der indgik i det tidligere Jugoslavien), Iran, Irak, Libanon og Pakistan. Mænd fra disse lande er betydeligt overrepræsenterede som udpegede mænd i forhold til deres antal i Danmark. Turister og andre ikke-fastboende indgår ikke i tabellen, da disse ikke har cpr-nummer, og deres oprindelsesland derfor ikke kan findes i Danmarks Statistik.

Tabel 12. Udpegede mænd og kontrolgruppen fordelt på oprindelsesland, blandt personer med fast bopæl i Danmark. Kun lande med mindst 4 gerningsmænd eller 20 mænd i kontrolgruppen er angivet separat, de øvrige lande indgår i gruppen af "andre lande".

Land	Gerningsmænd		Kontrolgruppe	
Danmark	547	67,0 %	7511	92,0 %
Norge	3	0,4 %	20	0,2 %
Jugoslavien mv.	29	3,6 %	67	0,8 %
Tyrkiet	48	5,9 %	103	1,3 %
Tyskland	2	0,2 %	30	0,4 %
Marokko	12	1,5 %	19	0,2 %
Uganda	4	0,5 %	2	0,0 %
Somalia	38	4,7 %	28	0,3 %
Afghanistan	6	0,7 %	16	0,2 %
Sri Lanka	5	0,6 %	17	0,2 %
Irak	18	2,2 %	33	0,4 %
Iran	23	2,8 %	31	0,4 %
Jordan	5	0,6 %	5	0,1 %
Libanon	23	2,8 %	31	0,4 %
Pakistan	16	2,0 %	33	0,4 %
Vietnam	3	0,4 %	32	0,4 %
Andre lande	34	4,2 %	182	2,2 %
I alt	816	100,1 %	8160	99,9 %

Mændenes bopæl

Tabel 13 viser antallet af udpegede mænd i forhold til antallet af mænd, dels totalt, dels i aldersgrupperne 15-29 år og 30-44 år i udvalgte kommuner og områder i Danmark.

Tabel 13. Udpegede mænd årligt, fordelt på bopælsområde. Tabellen er baseret på 1014 udpegede mænd, inklusive gengangere.

Bopælsområde	Udpegede mænd årligt pr. 10.000 mænd	Udpegede mænd pr. 10.000, 15-29 år	Udpegede mænd pr. 10.000, 30-44 år
København/ Frederiksberg kommune	1,3	2,0	2,3
Odense kommune	1,7	3,8	2,6
Esbjerg kommune	1,7	4,5	2,9
Århus kommune	1,8	4,4	1,9
Aalborg kommune	1,6	3,9	2,6
Sjælland og øerne	1,2	3,3	1,9
Fyn	1,3	3,3	1,7
Jylland	1,1	3,0	1,8
Hele Danmark*	1,3	3,5	1,9

*) inkluderer også mænd, hvor bopælskommunen er uoplyst

Tabellen viser, at der ikke er overvældende store forskelle mellem landsdelene med hensyn til forekomsten af udpegede mænd. Der er dog lidt flere end landsgennemsnittet i de store bykommuner, dog er der noget færre i København og Frederiksberg kommuner når der tages hensyn til aldersfordelingen. Sidstnævnte forskel kan ikke forklares ved at der var en lavere opklaringsprocent i København/Frederiksberg, idet andelen af sager, hvor der ikke var fundet en gerningsmand, kun var lidt lavere for sager begået i København/Frederiksberg end i resten af landet.

I 819 tilfælde var både kvindens og mandens bopælskommune oplyst. Af disse boede kvinden og manden i 475 tilfælde i samme kommune (58 pct.). I forbindelse med overfaldsvoldtægter var andelen, der boede i samme kommune, 61 pct., ved kontaktvoldtægt 54 pct. og ved partner-voldtægt 67 pct.

Mændenes forbrug af alkohol

Ifølge mændenes egne oplysninger til politiet var 47 pct. påvirkede af spiritus ved gerningen, mens 8 pct. ikke var, men der er her rigtig mange uoplyste: For 46 pct. af mændene var der ingen oplysninger fra mændene om alkoholpåvirkning, jf. tabel 14.

Tabel 16. Alkoholindtagelse ifølge manden, fordelt på voldtægtsens art.

	Overfalds-voldtægt	Kontakt-voldtægt	Partner-voldtægt	Alle
Antal	138	573	192	903
Ja, 5 eller derunder	7%	13%	9%	11%
Ja, mere end 5	26%	17%	21%	25%
ja, uoplyst mængde	8%	11%	12%	11%
Nej	8%	7%	7%	7%
ved ikke	1%	0%	0%	1%
Uoplyst	50%	42%	51%	45%
	100%	100%	100%	100%

Eksempel på en sag med en alkoholpåvirket mand

Manden og kvinden er tidligere kærestes/samlevende. Manden har det dårligt efter bruddet med kvinden (ca. 1 måned før overfaldet). Samme dag hun fortæller ham, at hun har en ny kæreste, tiltvinger han sig om natten adgang til hendes hus, hvor hun sov, da han kom. Dette gjorde han, ved at true med at smadre vinduet. Han siger, han bare ville ind og have hende til at ringe efter en taxa. Han er meget beruset. Han truer hende til at komme tilbage, og siger, at han ellers vil voldtage hende. Hun kæmper og gør megen modstand. Han river bl.a. hendes bukser i stykker, men holder til sidst op, formentlig pga. modstanden, men også fordi hun lover ham forskelligt, bl.a. at komme tilbage til ham. Da hun kører på arbejde, tager han hendes mobiltelefon, så hun ikke kan ringe til kæresten. Han truer hende på livet og truer også med at tage deres fælles datter fra hende i tilfælde af, at hun anmelder ham. I retten siger han, at han har drukket kraftigt siden bruddet.

En sag med en mand, der ikke er alkoholpåvirket

Kvinden og manden kender hinanden gennem hendes veninde, der har været hans elskerinde i nogle måneder. Han vil gerne have hende i stedet for veninden/elskerinden, men hun vil ikke have ham. Manden er gift og har børn. Han er kommet til Danmark, fordi han blev gift med kusine, der er dansk statsborger. Der er i sagen meget forskellige udlægninger af hele optakten, hændelsen og efterspillet. Kvinden har mærker på armene efter voldtægten, men ingen mærker efter kniv -

han tog én af hendes knive og holdt den mod halsen, tilsyneladende med flad side opad. Han løftede op i hendes bluse, slikkede hende og gennemførte vaginalt samleje. Han sagde til hende, at han ikke havde problemer med at slå hende ihjel, og at han bare ville denne ene gang, så hun skulle forholde sig i ro, så ville det snart være overstået.

Flere forfattere har forsøgt at forstå alkohols betydning i udviklingen af at et seksuelt overgreb finder sted og betydningen af alvorligheden af overgrebet.

Et eksempel på dette er A.M. Gross og medarbejderes eksperiment, hvor de viste en videofilm om en kontaktvoldtægt til 160 mænd. Mændene var delt i 4 grupper med 40 mænd i hver. En gruppe forventede og fik alkohol i form af vodka med tonic, en gruppe forventede at få vodka med tonic, men fik kun tonic med lime, en gruppe forventede at være en alkoholfri kontrolgruppe, men fik vodka med tonic, og den sidste gruppe fik tonic og lime og forventede at være alkoholfri.

Deltagerne blev bedt om at trykke på en knap, når de syntes, at manden i videofilmen skulle ophøre med at foretage flere seksuelle tilnærmelser til den kvindelige person i filmen. Man målte tiden fra videofilmens start til forsøgsmændene trykkede på knappen (latenstiden).

Deltagerne skulle også på 4 tidspunkter i forløbet af videoen vurdere niveauet af kvindens seksuelle opstemthed. På en skala fra 1 til 7 skulle de angive, hvor seksuelt opstemt, de vurderede kvinden til at være.

Alkoholpromillen i blodet blev målt hos alle deltagerne.

Resultatet af forsøget var, at de mænd, der fik alkohol, var signifikant længere tid om at markere, at de syntes, manden skulle standse sine seksuelle tilnærmelser, end de deltagere der ikke havde fået alkohol. De, der forventede at have fået alkohol, men som kun fik alkoholfri drik, havde en lidt længere latenstid end de, der vidste, at de ikke fik alkohol. Deltagerne, der fik alkohol, vurderede kvindens seksuelle opstemthed højere på de første 2 af de 4 tidspunkter i videofilmen end de deltagere, der ikke fik alkoholen.

Gross A.M., Bennett T., Sloan L., Marx B.P., Juergens J.: "The impact of alcohol and alcohol expectancies on male perception of female sexual arousal in a date rape analog." *Exp Clin Psychopharmacol* 9:380-8 (2001).

Mændenes forbrug af stoffer

En betydelig del af mændene var ifølge politijournalerne påvirkede af stoffer i forbindelse med overgrebet. 14 pct. var påvirkede af stoffer eller medicin, og 4 pct. var påvirkede af både alkohol og stoffer. 42 pct. var ikke påvirkede, eller der var ingen oplysninger om påvirkning. 6 pct. af mændene oplyste, at de havde røget hash, 2 pct. havde taget ecstasy

eller tilsvarende piller, 2 pct. heroin eller andre hårde stoffer og 4 pct. psykofarmaka.

I forbindelse med overfaldsvoldtægterne udgjorde påvirkning ifølge mændene: Hash 9 pct., ecstasy/piller 5 pct., heroin mv. 4 pct., psykofarmaka 14 pct. Andelen af mænd ved overfaldsvoldtægt hvor enten mand, kvinde eller politi angiver stof- eller medicinpåvirkning af manden var 27 pct. og dermed betydeligt højere end for kontaktvoldtægt (11 pct.) og partnervoldtægt (11 pct.).

De nævnte forekomster af stofpåvirkning af mændene må anses for minimumstal, da næppe alle vil oplyse dette til politiet.

Eksempel på en sag, hvor manden var påvirket af stoffer

En kvinde på omkring 20 år er i byen med veninder. Kæresterne er forblevet hjemme i lejligheden, hvor de alle har siddet og drukket. De er alle meget fulde, og forklaringerne til politiet er stærkt præget heraf. Det, kvinden mener, der er sket, er, at 2 mænd har voldtaget hende. Hun har mødt den ene mand A og talt med ham. De er gået lidt af sides, fordi der var for megen larm. A præsenterer hende for en anden mand, B, og siger det er hans bror. A og B skubber/trækker hende ind på toiletterne. Hun gør ingen særlig modstand, fordi de indtil da ikke har gjort hende noget. På toilettet beordrer A hende til at udføre oralsex på "broderen", hvorefter han selv gennemfører vaginalt samleje med hende samt forsøger analt samleje. På hospitalet findes sæd i skeden, men sæden tilhører ikke A, hvilket vil sige, at hun har haft samleje med en anden end A, uden at kunne huske det. Hun siger selv, at hun ikke kan huske så meget. Det vaginale samleje sker stående bagfra, så det er muligt, hun ikke har set, hvem det er. Senere finder veninderne hende på toilettet uden tøj på underkroppen. Hendes tøj er vådt, og hun mener, hun er voldtaget. Der findes ecstasy i hende og hash, kokain og diazepam i A. Hun får på et tidspunkt en drink af de 3 mænd, hvoraf de 2 er A og B. Muligvis kan der være tale om drugrape.

Mændenes tidligere kriminalitet

Af de udpegede mænd var 53 pct. registreret i Kriminalregisteret som sigtet eller dømt for tidligere kriminalitet (eksklusiv færdselslovsovertrædelser). Ser man alene på fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, var andelen 51 pct. (se nærmere herom i Delrapport III). Tabel 17 viser, at over halvdelen af de udpegede mænd var kendt i kriminalregisteret, uanset typen af overgreb.

Tabel 17. Andelen af mænd, som er kendt i Kriminalregisteret, opdelt på voldtægtens art

	Overfald	Kontakt	Partner	Alle
Kendt i kriminalregisteret	76(55 %)	299(52 %)	108(56 %)	483(53 %)
Ukendt	62(45 %)	274(48 %)	84(44 %)	420(47 %)
I alt	138(100 %)	573(100 %)	192(100 %)	903(100 %)

Ved samkørslen i Danmarks Statistik blev det fundet, at hyppigheden af voldskriminalitet blandt de udpegede mænd i løbet af 2 år forud for gerningsåret var ca. 18 gange højere, og hyppigheden af anden kriminalitet 6 gange højere, sammenlignet med en jævnaldrende kontrolgruppe.

11 pct. af mændene havde ifølge Kriminalregisteret tidligere begået sædelighedskriminalitet, og 6 pct. havde tidligere fået dom herfor. Også denne andel er opgjort i forhold til første anmeldelse i perioden 2000-02. Hvis man betragter alle mænd inklusive gengangere i perioden 2000-02, vil andelen af mænd med tidligere sædelighedssager være højere. Tabel 18 viser, at især blandt de udpegede mænd i forbindelse med overfaldsvoldtægt var der en betydelig andel af gengangere. Dette kan dog muligvis forklares ved, at det er lettere at finde en "ukendt" person, der tidligere har været sigtet eller dømt, jf. herom også Delrapport III.

Tabel 18. Andelen af udpegede mænd, som er gengangere i forhold til sædelighedskriminalitet. Kun registrering ved første gerning i perioden er medtaget.

	Overfaldsvoldtægt	Kontaktvoldtægt	Partnervoldtægt	Alle
Sædeligheds kriminalitet	20(14 %)	61(11 %)	15(8 %)	96(11 %)
Ingen	118(86 %)	512(94 %)	177(92 %)	807(93 %)
I alt	138(100 %)	573(100 %)	192(100 %)	903(100 %)

Blandt de 96 mænd, der havde været sigtet eller dømt for sædelighedskriminalitet, havde 51 tidligere været sigtet eller dømt for voldtægt, heraf havde seks mænd to eller flere tidligere sigtelser eller domme.

Mændenes sygelighed

Det er konstateret, at de udpegede mænd er socialt dårligere stillet end gennemsnitsbefolkningen. Man kunne også forestille sig, at deres helbredsforhold er ringere, specielt hvad angår psykiske sygdomme. Ifølge politijournalerne havde 11 pct. psykiske problemer og 4 pct. led af skizofreni eller lignende. Andelen med psykiske problemer var størst for de mænd, der var udpeget i forbindelse med overfaldsvoldtægt (18 pct.) og partnervoldtægt (13 pct.), og mindst for de mænd, der var udpeget i forbindelse med kontaktvoldtægt (9 pct.).

Ved samkøring med Landspatientregisteret blev det fundet, at mændene havde en overhyppighed af hospitalsbehandlede sygdomme. I gerningsåret havde 11 pct. været indlagt på sygehuse, mod 6 pct. i en jævnaldrende kontrolgruppe. Især psykiatriske og misbrugsrelaterede diagnoser var overrepræsenterede blandt mændene: 2 pct. havde været indlagt med alkoholforgiftning, 0,4 pct. i kontrolgruppen. 1,3 pct. havde været i kontakt med sygehusvæsenet og registreret med diagnosen skizofreni, 0,2 pct. i kontrolgruppen. Der var tilsvarende overhyppigheder af patienter med nervøse og stress-betingede lidelser (1,2 pct. over for 0,1 pct.). I alt havde 6 pct. været i kontakt med en psykiatrisk afdeling, mod 1 pct. i kontrolgruppen. Man bemærker sig dog, at langt størstedelen af mændene ikke havde nogen psykiatrisk betinget sygehuskontakt.